Vlaamse Regering

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING,
DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - ontwerp subsidiereglement kleinschalige bovenlokale cultuurprojecten
- goedkeuring

Het voorliggend ontwerp van een tijdelijk en experimenteel subsidiereglement voor kleinschalige bovenlokale cultuurprojecten wil kleinere, minder professionele actoren aanmoedigen om bovenlokaal, over de gemeentegrenzen heen, samen te werken en culturele projecten op te zetten. Het vormt daarmee een aanvulling op het huidige Bovenlokaal Cultuurdecreet dat een (te) hoge drempel heeft voor sommige spelers en maakt een brug naar het geoptimaliseerd Bovenlokaal Cultuurdecreet dat momenteel in de steigers staat.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Dit dossier heeft betrekking op het volgende inhoudelijke structuurelement uit de beleidsnota Cultuur 2019-2024:

ISE D. Culturele projecten stimuleren

SD D.1. Uitbouwen van een dynamische ruimte via de ondersteuning van kunstenaars en initiatieven die inspelen op innovatie, duurzaamheid of maatschappelijke of artistieke meerwaarde

OD D.1.1. Gericht stimulansen bieden voor een duurzaam, complementair, gevarieerd en dynamisch landschap

OD D.1.2. Een performant en doelgericht subsidie- en selectiesysteem actualiseren en toepassen

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

- De Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) gaf zijn advies op 3/05/2023
- Voorliggende nota kreeg gunstig advies van de Inspectie van Financiën op 1/06/2023.
- Het begrotingsakkoord voor voorliggende nota werd verleend op 28/06/2023.

2. INHOUD

2.1. Situering

Het Bovenlokaal Cultuurdecreet kwam tot stand als antwoord op het wegvallen van de persoonsgebonden materies cultuur en jeugd bij de provincies. Het trad in voege na de overgangsperiode 2018-2019 waarin Vlaanderen tijdelijk de provinciale werkingssubsidies overnam en projectsubsidies toekende via het tijdelijk en experimenteel Transitiereglement.

Sinds 2020 voorziet het Bovenlokaal Cultuurdecreet naast een projectsubsidielijn voor bovenlokale cultuurprojecten ook in structurele ondersteuning voor intergemeentelijke samenwerkings-verbanden en een steunpunt voor bovenlokale cultuurwerking. Het decreet heeft tot doel "een kwalitatieve, duurzame, diverse en geïntegreerde bovenlokale cultuurwerking uit te bouwen, te stimuleren en te optimaliseren; en cultuurparticipatie te bevorderen en te versterken. Hiervoor focust het nieuwe decreet op de ontwikkeling en verspreiding van praktijken en projecten van culturele organisaties in de bovenlokale context."

Uit de evaluatie van de uitrol van het Bovenlokaal Cultuurdecreet maar ook uit de daaropvolgende rondes blijkt duidelijk dat er binnen de projectsubsidielijn bovenlokale cultuurprojecten, relatief weinig kleinere, niet-professionele actoren en amateurkunstenverenigingen een subsidieaanvraag indien(d)en. De kans op een positieve beoordeling is voor deze aanvragers eerder beperkt. Ook de doorstroming van aanvragers die vroeger provinciale ondersteuning kregen, is beperkt. Zowel het gehanteerde begrippenkader en de beoordelingscriteria als de aanvraagprocedure en de doorlooptijd vormen voor kleinere initiatieven/spelers te hoge drempels.

Het reglement dat hier voorligt, biedt een antwoord op de nood aan laagdrempelige ondersteuning voor kleinschalige bovenlokale cultuurprojecten. Op basis van de cultuurpactwetgeving kan ik een tijdelijk experimenteel subsidiereglement opzetten met een maximale looptijd van 3 jaar. Het reglement moedigt kleine en/of minder professionele actoren aan tot bovenlokale samenwerking. De focus ligt hierbij op kortere projecten (maximaal 1 jaar) met een beperktere (financiële) omvang en lichtere beoordelingscriteria. In het geoptimaliseerd Bovenlokaal Cultuurdecreet dat momenteel in de steigers staat, wordt ook een subsidielijn voor kleine bovenlokale cultuurprojecten voorzien, die vanaf 2027 in werking kan treden. Tijdens die overgangsperiode kan het voorliggende reglement dit tijdelijke hiaat opvullen.

2.2. Doelstellingen

Deze subsidielijn heeft in eerste instantie als doelstelling om kleinere, vaak niet-professionele actoren aan te moedigen tot bovenlokale samenwerking en hen daarin te ondersteunen. Daarnaast wil ze ook sensibiliseren en een overgang vormen naar het nieuwe Bovenlokaal Cultuurdecreet waarin intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een bovenlokale cultuurwerking de pijlers vormen van het bovenlokaal cultuurbeleid van de Vlaamse overheid.

////////////

2.3. Inhoud reglement

Voor de volledige inhoud verwijs ik naar het subsidiereglement als bijlage.

De belangrijkste elementen worden hieronder opgesomd:

- Om van kleinschalige projecten te kunnen spreken is de maximale duurtijd van een project 1 jaar en de maximale totale projectkost 75.000 euro. Het gevraagde subsidiebedrag kan maximaal 25.000 euro bedragen.
- Een aanvrager moet een rechtspersoon zonder winstgevend doel zijn die geen structurele werkingssubsidie ontvangt binnen het beleidsdomein cultuur, jeugd en media. Op die manier worden de middelen gevrijwaard voor kleinere, niet-professionele actoren.
- Het reglement mikt op projecten die op Vlaams niveau enkel via dit reglement gesubsidieerd kunnen worden. Combinatie met andere projectsubsidielijnen van het Departement cultuur, jeugd en media wordt uitgesloten.
- Om kort op de bal te kunnen spelen bedraagt de doorlooptijd van aanvraag tot beslissing 3 maanden (2 maanden korter dan bij de projectsubsidielijn binnen het Bovenlokaal Cultuurdecreet). Een maand na de beslissing van de minister bevoegd voor cultuur kan een project van start gaan.
- Er worden 2 rondes per jaar voorzien met indiendatum 1 maart en 1 september.
- De aanvragen worden beoordeeld aan de hand van de volgende beoordelingscriteria:
    - de kwaliteit van het inhoudelijk concept, de concrete uitwerking en de planning van het project;
    - het bovenlokale karakter van het project en het belang van de samenwerking;
    - de mate waarin het project nieuw is of vernieuwende elementen bevat;
    - de mate waarin het project de reguliere werking overstijgt;
    - de financiële haalbaarheid van het project.
- De administratie staat in voor de beoordeling van de aanvragen maar kan zich daarvoor laten bijstaan door experten.
- Indien de aanvrager een autonoom gemeentebedrijf of een gemeente is die nog geen deel uitmaakt van een gesubsidieerd intergemeentelijk samenwerkingsverband voor een bovenlokale cultuurwerking, moet aan de aanvraag een verklaring toegevoegd worden dat de gemeente de intentie heeft om vanaf 2027 in te stappen in een intergemeentelijk samenwerkingsverband voor bovenlokale cultuurwerking. Hiermee worden gemeenten die nog niet toegetreden zijn tot een intergemeentelijk samenwerkingsverband aangespoord om daar werk van te maken.

2.4. Advies SARC

De cultuurpactwetgeving vereist dat de bevoegde Sectorraad advies geeft op het subsidiereglement. Het volledige advies van de SARC dd. 3/05/2023 is te vinden als bijlage.

De SARC geeft aan dat het reglement tegemoet komt aan een reële nood in het veld en staat positief tegenover dit nieuwe en tijdelijke subsidie-instrument. De SARC formuleert daarnaast nog een aantal waardevolle kanttekeningen en aanbevelingen. Sommige zijn operationeel van aard en worden waar mogelijk meegenomen in de verdere uitrol van de subsidielijn. Op basis van enkele andere punctuele aanbevelingen, werd het reglement aangepast. Inhoudelijke aanpassingen acht ik momenteel niet nodig. Na de eerste subsidieronde zal een evaluatie voorzien worden om, indien nodig, bij te sturen. In deze evaluatie zal er specifieke aandacht gaan naar de laagdrempeligheid van de subsidielijn en de mate waarin de middelen ook toegekend worden aan niet-professionele actoren.

Hieronder wordt het advies en de verwerking ervan puntsgewijs overlopen.

I. Laagdrempeligheid

////////////

De SARC vraagt te waken over de laagdrempeligheid van dit tijdelijk subsidiereglement en om eventueel middelen te vrijwaren specifiek voor niet-professionele actoren. In haar advies geeft de SARC ook aan dat een maximale duurtijd van 1 jaar kort is voor participatieve projecten die eerder een proces voor ogen hebben.

Het beoordelingskader moet nog uitgewerkt worden maar het is absoluut de bedoeling om het reglement laagdrempelig te houden. Zo zal een minimalistische invulling van het begrip 'bovenlokaal' gehanteerd worden en kan een samenwerking met 1 partner al volstaan. De belangrijke begrippen zullen ook helder toegelicht worden in een handleiding voor de aanvragers waarin jargon vermeden wordt.

Ik ben geen voorstander om middelen voor niet-professionele actoren te gaan vrijwaren, maar ik maak me sterk dat er voldoende middelen zullen zijn. Ik stel voor om de eerste indienronde af te wachten en dan te evalueren. Het is in elk geval de bedoeling om in het najaar 2023 een uitgebreide promotiecampagne te doen naar de sector. Hiervoor zal samengewerkt worden met OP/TIL.

Het klopt dat participatieve projecten, zeker indien er met kwetsbare doelgroepen gewerkt wordt, vaak een langere looptijd nodig hebben. De projectsubsidielijn binnen het huidige Bovenlokaal Cultuurdecreet biedt hiervoor meer garantie. Voor deze projecten lijkt het me niet goed om de drempel te verlagen. Net deze projecten hebben nood aan voldoende professionaliteit en expertise, en moeten aangespoord worden om samen te werken met partners die de doelgroep kennen.

II. Betrokkenheid van externen bij de beoordeling

De SARC vraagt of en wanneer er externen betrokken zullen worden bij de beoordeling en suggereert om, bij wijze van proef, eventueel medewerkers van IGS'en mee te laten beoordelen.

Het uitgangspunt is dat er voldoende expertise aanwezig is binnen de administratie om de beoordeling van de aanvraagdossiers te doen, ook over het vrijwilligersveld. Het reglement biedt de mogelijkheid om, mocht dat uitzonderlijk niet het geval zijn, externe expertise in te roepen.

Het inschakelen van IGS-medewerkers in de beoordeling is een waardevolle piste die de administratie in overleg met OP/TIL verder zal onderzoeken, rekening houdend met de korte doorlooptijd die voorzien is. Daarbij moet de afbakening van de rollen goed bewaakt worden aangezien IGS'en in dat geval zowel toeleider, coach als beoordelaar kunnen zijn.

III. Intentieverklaring lokale besturen

Het subsidiereglement voorziet dat een subsidieaanvraag van een autonoom gemeentebedrijf, een lokaal bestuur of district dat nog geen deel uitmaakt van een intergemeentelijk samenwerkingsverband met een bovenlokale cultuurwerking, een intentieverklaring moet bevatten voor de toekomst. De SARC geeft aan dat dit moeilijk afdwingbaar is en heeft vragen bij de haalbaarheid. Ze stelt voor om van dit gegeven een subsidiecriterium te maken dat dan inhoudelijk beoordeeld moet worden.

Het klopt dat de toetreding tot een IGS niet afdwingbaar is en een intentieverklaring dienaangaande geen garanties biedt. Van dit gegeven een subsidiecriterium maken, verandert daar in se niets aan. Ik beschouw de intentieverklaring als aanmoediging, als trigger met het oog op het nieuwe decreet.

IV. Uitsluiting van actoren

////////////

De SARC dringt erop aan om feitelijke verenigingen toe te laten als aanvrager en vraagt aandacht voor bibliotheekwerkingen die in de praktijk vaak uitgesloten zouden worden van subsidiëring.

De ervaring met het tijdelijk subsidiereglement talentontwikkeling werd meegenomen in de keuze om feitelijke verenigingen uit te sluiten. Feitelijke verenigingen toelaten als aanvrager voor subsidiebedragen die kunnen oplopen tot 25.000 euro is niet wenselijk. Bij feitelijke verenigingen zijn het steeds de leden die persoonlijk en hoofdelijk aansprakelijk zijn als natuurlijk persoon. Feitelijke verenigingen kunnen wel een project opzetten samen met een vzw die dan de subsidieaanvraag indient. Ondersteuning van feitelijke verenigingen binnen cultuur wordt gezien als een opdracht voor het lokale niveau. Voor subsidieaanvragen bij de Vlaamse overheid blijft het wenselijk dat de aanvrager een rechtspersoon is.

De SARC merkt terecht op dat artikel 12 van het subsidiereglement een verwijzing naar feitelijke verenigingen bevat. Deze zal geschrapt worden.

Wat bibliotheekwerkingen betreft, deze kunnen in dit nieuwe reglement, net zoals in de projectlijn van het huidig bovenlokaal cultuurdecreet, een project indienen met de gemeente of het AGB als aanvrager. Zeker voor kleinere bibliotheken biedt dit tijdelijk reglement kansen tot haalbare samenwerkingen. Anders dan in de huidige projectsubsidielijn voor bovenlokale cultuurprojecten worden activiteiten die vallen binnen het werkterrein van Literatuur Vlaanderen in het tijdelijk reglement niet uitgesloten. Kleinschaligere literatuur- of leesbevorderingsprojecten komen hier dus ook in aanmerking.

V. Indienmomenten en doorlooptijd

De SARC vraagt om per ronde vast te leggen in welke periode een project mag starten. Nu wordt alleen de toegestane startdatum vermeld.

Door per ronde enkel de toegestane startdatum van een project vast te leggen, wil het reglement maximale indienmogelijkheden geven aan de sector. De beperkte doorlooptijd maakt het mogelijk kort op de bal te spelen wat voor de niet-professionele sector belangrijk kan zijn. Anderzijds willen we aanvragers die op langere termijn willen plannen en ook ruim op voorhand zicht willen hebben op de middelen waarover ze zullen beschikken, daartoe de kans geven. Uitgangspunt is daarbij steeds dat het project voldoende concreet uitgewerkt moet zijn. Dit zal ook duidelijk meegenomen worden in de communicatie.

VI. Modaliteiten

De SARC vraagt een toegankelijk model voor de aanvraag en verantwoording én een model van intentieverklaring voor gemeenten of AGB's.

Het reglement bevat een herijkte, generieke formulering over de administratieve modellen voor de aanvraag en de verantwoording. Deze wordt in alle nieuwe decreten en reglementen gehanteerd. Het is uiteraard de bedoeling om een aanvraagformulier te voorzien in de KIOSK-applicatie waarbij een maximale laagdrempeligheid nagestreefd wordt. Een duidelijke handleiding én ondersteuning door OP/TIL moeten er mee voor zorgen dat de drempel voor de aanvragers laag ligt.

Er wordt ook onderzocht of een formulier voor de intentieverklaring IGS voorzien kan worden om op die manier de aanvragers maximaal te faciliteren.

VII. Punctuele opmerkingen

Tot slot gaf de SARC een aantal punctuele opmerkingen bij enkele artikels uit het reglement:

////////////

- Artikel 6 bepaalt dat de administratie een advies over de toekenning van subsidie formuleert binnen de perken van de door het Vlaams Parlement goedgekeurde kredieten. De SARC vraagt om alle positief beoordeelde dossiers voor te leggen aan de minister.
Het is voorbarig om uit te gaan van een budgettair probleem. Het uitgangspunt is in elk geval dat de administratie alle positief geadviseerde projecten voorlegt aan de minister met, indien nodig, een voorstel van ranking in functie van het beschikbare budget.

-Artikel 7 bepaalt de subsidiabele en niet-subsidiabele kosten. De SARC vraagt die te verduidelijken. Het is inderdaad de bedoeling om in de handleiding voor de aanvragers de subsidiabele en niet-subsidiabele kosten duidelijk toe te lichten.

-Artikel 9, 3° bepaalt dat subsidieontvangers "het belang van het gebruik van het Nederlands moeten erkennen bij de uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten". De SARC vraagt om te verduidelijken wanneer men de subsidie op basis van deze bepaling zou kunnen verliezen.

Het gaat hier ook om een herijkte formulering die in alle nieuwe decreten en reglementen gehanteerd wordt. In de handleiding voor de aanvragers zal dit verder verduidelijkt worden.

-In artikel 12 §3 is sprake van 'artistiek' output terwijl niet alle output bij deze projecten van artistieke aarde moet zijn. Het woord 'artistiek' wordt hier geschrapt.

2.5. Advies Inspectie Financiën

De Inspectie Financiën verleende op 1 juni 2023 een gunstig advies op voorwaarde dat er rekening gehouden wordt met de gemaakte opmerkingen en dat de toepassing van dit tijdelijk subsidiereglement gerealiseerd zal worden binnen de bestaande kredieten. Het advies van de Inspectie Financiën dd. 1/06/2023 is te vinden als bijlage.

Hieronder wordt het advies en de verwerking ervan puntsgewijs overlopen.

I. Wettelijkheid en regelmatigheid

a. De Inspectie van Financiën merkt op dat het goed zou zijn om aan de in artikel 5 opgenomen beoordelingscriteria een gewicht toe te kennen vb. 20 % voor ieder criterium.

   Reactie: Voor deze subsidielijn wordt een grote diversiteit aan projecten verwacht. Het gewicht dat aan de verschillende beoordelingscriteria gegeven zal worden, hangt samen met de eigenheid van het project en maakt mee deel uit van de beoordeling. Het is net het samenspel van de verschillende beoordelingscriteria dat zal bepalen of een project al dan niet positief geadviseerd kan worden. Dit bepaalt voor een stuk ook mee de laagdrempeligheid waar deze subsidielijn op mikt.

b. De Inspectie van Financiën merkt op dat in artikel 7 de subsidiabele en niet-subsidiabele kosten onduidelijk geformuleerd zijn. Ook is het niet duidelijk op welk tijdstip naar deze kosten gekeken wordt.

   Reactie: Uitgangspunt is dat het gaat om projectsubsidie, in het subsidiereglement gedefinieerd als een subsidie ter ondersteuning van een activiteit die qua opzet of doelstelling kan worden afgebakend. Hierdoor worden kosten die niet gelinkt zijn aan het project (werkingskosten/overheadkosten) uitgesloten. Om die reden worden ook reguliere personeelskosten uitgesloten als subsidiabele kosten. Enkel tijdelijke, bijkomende personeelsinzet specifiek voor het project kan in aanmerking komen voor subsidie. Dit moet blijken uit de projectbegroting in het aanvraagdossier. Bij het toezicht op de

//////////////

verantwoording wordt dit ook gecontroleerd.
Op basis van deze opmerking wordt artikel 7 van het subsidiereglement aangepast:
Als subsidiabele kosten gelden alle kosten voor de realisatie van de gesubsidieerde activiteit. Overheadkosten en kosten voor personeelsleden die reeds in dienst zijn en waarvan de loonkosten reeds door andere inkomsten gedekt zijn, zijn niet-subsidiabele kosten.
wordt vervangen door:
Als subsidiabele kosten gelden kosten voor de realisatie van de gesubsidieerde activiteit. Werkingskosten, overheadkosten en kosten voor personeelsleden die reeds in dienst zijn, zijn niet-subsidiabele kosten.

c. De Inspectie van Financiën merkt op dat nergens in het reglement is opgenomen hoe de hoogte van de subsidie bepaald wordt. Op basis van de gegevens in het reglement (max. projectkost 75.000 euro, max. subsidiebedrag 25.000 euro) gaat ze er van uit dat 1/3 van de aanvaardbare kosten gesubsidieerd kan worden.

   Reactie: De maximale projectkost en het maximale subsidiebedrag werden bepaald om met dit subsidiereglement uitdrukkelijk te focussen op kleinschalige projecten. Dit zegt niets over de verhouding tussen de projectkost en het subsidiebedrag. Enkel indien een project de maximale projectkost van 75.000 euro vooropstelt, kan de gevraagde subsidie maximaal 1/3 bedragen. In alle andere gevallen is dat niet bepaald maar moet het gevraagde subsidiebedrag door de aanvrager gemotiveerd worden. Bij de beoordeling moet nagegaan worden of het gevraagde subsidiebedrag billijk en verantwoord is. De beslissing over de toekenning en het bedrag van de subsidie ligt bij de minister.
   Op basis van deze opmerking wordt in artikel 6 § 1 volgende zin aangepast: *De minister beslist uiterlijk op 1 juni respectievelijk 1 december over de toekenning <u>en het bedrag</u> van de subsidie.*

II. Doelmatigheid en budgettaire weerslag

Het tijdelijk reglement heeft geen budgettaire weerslag. Op het begrotingsartikel HB0-1HCA2DD-WT worden thans de bovenlokale cultuurprojecten aangerekend. Van dit bedrag wordt een budget van 1.500.000 euro per jaar vooropgesteld voor dit tijdelijk reglement voor kleinschalige bovenlokale cultuurprojecten. De toepassing van het ontwerpreglement zal derhalve gebeuren binnen de bestaande kredieten.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Er wordt voor dit tijdelijk reglement een budget vooropgesteld van 1.500.000 euro per jaar. De aanrekening gebeurt op artikel HB0-1HCA2DD-WT, hetzelfde artikel waar ook de bovenlokale cultuurprojecten binnen het huidige Bovenlokaal Cultuurdecreet op aangerekend worden.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd gegeven op 1/06/2023.
Het begrotingsakkoord werd gegeven op 28/06/2023.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Deze beslissing heeft geen weerslag op de personeelsbehoeften en/of budgetten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Deze beslissing heeft geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na goedkeuring wordt het reglement uitgevoerd zoals vooropgesteld. Een brede communicatiecampagne wordt opgezet in het najaar van 2023. De eerste indienronde heeft als deadline 1 maart 2024.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist: haar goedkeuring te hechten aan het ontwerpreglement ondersteuning kleinschalige bovenlokale cultuurprojecten.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
De Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management,

Jan JAMBON

Bijlagen:

1. Ontwerp subsidiereglement kleinschalige bovenlokale cultuurprojecten
2. Het advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media dd. 3/05/2023
3. Het advies van de Inspectie van Financiën dd. 1/06/2023
4. Het begrotingsakkoord dd. 28/06/2023